

**Advies
Vernietiging grasland**

TCB A089(2013)

De TCB is een onafhankelijke adviescommissie die in 1987 bij wet is ingesteld. De TCB adviseert hoofdzakelijk de ministers van Infrastructuur en Milieu en Economische Zaken over technisch-wetenschappelijke aspecten van milieubeleid voor de bodem. Het gaat daarbij om het vertalen en toepasbaar maken van wetenschappelijke kennis voor het beleid.

De leden van de TCB zijn afkomstig uit disciplines zoals bodemkunde, chemie, geohydrologie, ecologie en toxicologie. Zij adviseren vanuit een brede oriëntatie.

De TCB adviseert onder meer over bodemnormstelling en risicobeoordeling van bodemverontreiniging, bodembeheer in de landbouw, beheer van het bodemwatersysteem inclusief grondwater, en ruimtelijke ordening in relatie tot bodemkwaliteit. De duurzaamheid van het bodemgebruik en het bodembeheer is daarbij het uitgangspunt.

Contactgegevens

Technische commissie bodem

Postbus 30947

2500 GX Den Haag

T 070 – 456 6596

E info@tcbodem.nl

W www.tcbodem.nl

Aan
De staatssecretaris van Economische Zaken
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

TCB A089(2013)

Den Haag, 10 september 2013

Betreft: advies Vernietiging grasland

Mevrouw de Staatssecretaris,

Bij brief van 4 september 2013¹ vraagt u de TCB om advies over een verzoek vanuit het landbouwbedrijfsleven om - in afwijking van de bepalingen van het Besluit gebruik meststoffen - toe te staan dit najaar in de zand- en lössregio grasland te vernietigen. Dit om door ganzen en droogte beschadigde perceelgedeelten grasland te vernieuwen. U vraagt om gezichtspunten over de milieukundige en landbouwkundige aspecten. Gezien de door u gevraagde spoed is het advies opgesteld door het Petit comité landbouw van de TCB.

In 2010 heeft de TCB over een vergelijkbaar verzoek geadviseerd². De TCB bouwt in dit advies hierop voort.

Bij vernieuwing van grasland wordt meestal de bestaande graszode gescheurd en vervolgens nieuw gras ingezaaid. Door mineralisatie van de gescheurde graszode en organische stof onder de zode komt hierbij stikstof vrij. Deze stikstof kan na scheuren in het voorjaar weer grotendeels worden opgenomen door het nieuwe gras. Bij scheuren in het najaar is nog nauwelijks gewasgroei te verwachten en kan de stikstof uitspoelen. Om die reden is het vernietigen van de graszode in het najaar verboden.

Vrijstelling van het verbod op het vernietigen van grasland in het najaar wordt gevraagd om volgend jaar betere grasopbrengsten te kunnen realiseren. De TCB heeft hier begrip voor. Echter, afhankelijk van de hoeveelheid neerslag de komende maanden, is een goed herstel van verdroogde graszode te verwachten. Scheuren van grasland zal dan vooral gewenst zijn vanwege hoge percentages onkruiden in de graszode, waaronder ongewenste grassoorten.

Bij het verlenen van een vrijstelling is een punt van overweging dat het scheuren en de aansluitende herinzaai het beste zo vroeg mogelijk in het najaar (tot uiterlijk half september) plaatsvindt. Afhankelijk van de weersomstandigheden is er dan gereede kans dat de vrijgekomen nutriënten worden opgenomen door het nieuwe gewas. Dit is door de afhankelijkheid van de

¹ Zie bijlage.

² Advies Vrijstelling scheurverbod grasland, TCB A061(2010).

weersomstandigheden wel onzeker. Bij later scheuren in het najaar neemt het risico op stikstofuitspoeling toe. Een eventuele compenserende maatregel, zoals een korting op de stikstofgebruiksnorm, is voor 2013 niet meer relevant, omdat het uitrijseizoen van dierlijke mest reeds is beëindigd.

Daarnaast zorgt het scheuren van grasland voor een verlies van bodemorganische stof. Het kan daarom leiden tot een afnemende draagkracht van de bodem en een verminderde bodemvruchtbaarheid.

Hoeveel stikstof er in totaal zal uitspoelen is afhankelijk van het areaal waarvoor de vrijstelling gaat gelden. In 2010 heeft u als voorwaarde gesteld dat uit een deskundigenrapport moet blijken dat de graszode met minder dan vijf procent van het oorspronkelijk geteelde gras is bedekt of dat het grasland voor meer dan dertig procent bestaat uit kweek. Ambtelijk is ons gemeld dat deze keer wordt overwogen om als voorwaarde te stellen dat uit een deskundigenrapport zou moeten blijken dat zonder vernieuwing een lagere grasopbrengst is te verwachten van ten minste 25 procent. De TCB acht dit een versoepeling van de voorwaarden, waardoor een aanzienlijk groter areaal in aanmerking komt voor vrijstelling. De TCB vindt dit ongewenst. Bovendien is de voorwaarde slecht vast te stellen.

Een alternatieve methode voor graslandvernieuwing is doorzaai. Dan blijft de grondbewerking die leidt tot mineralenverliezen achterwege. De afgelopen jaren is doorzaai steeds meer in de belangstelling komen te staan. Doorzaai is precisiewerk en leidt vaak tot goede resultaten³. Er zijn machines voor ontwikkeld en er loopt praktijkonderzoek, juist vanwege de regelgeving omtrent vernietigen van grasland in het najaar. Door vrijstelling te verlenen worden dergelijke ontwikkelingen niet gestimuleerd.

Bij de aan Nederland verleende derogatie van de Nitraatrichtlijn⁴ is een verbod op het scheuren van grasland een voorwaarde. Thans voert u onderhandelingen met Europa over verlenging van de derogatie na 1 januari 2014. Een eventuele vrijstelling van het scheurverbod dit najaar kan daarom consequenties hebben voor de toekomstige derogatie.

Met de meeste hoogachting,

Ali Edelenbosch
Voorzitter Technische commissie bodem

³ Nieuwe aandacht voor doorzaaien. VEETEELT september 1 2011. <http://edepot.wur.nl/177319>.

⁴ Met de derogatie mag in Nederland maximaal 250 kg stikstof uit dierlijke mest per hectare grasland worden aangewend, waar dat volgens de Europese Nitraatrichtlijn slechts 170 kg stikstof per hectare mag zijn.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Voorzitter van de Technische Commissie Bodem
Postbus 30947
2500 GX DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door
drs. P.J.A. Soons

T 070 378 4648
F 0
p.j.a.soons@minez.nl

Datum - 4 SEP. 2013 -
Betreft Vernietiging grasland

Geachte Voorzitter,

Vanuit het landbouwbedrijfsleven is het verzoek ontvangen, in afwijking van de bepalingen in het Besluit gebruik meststoffen, toe te staan dit najaar in de zand- en lössregio beschadigde perceelgedeelten grasland te vernieuwen. Verzoeker wijst op beschadiging van de graszode door ganzen en droogte.

Ten behoeve van de beoordeling van dit verzoek ontvang ik graag zo spoedig mogelijk uw gezichtspunten over de milieukundige en landbouwkundige aspecten van hetgeen wordt gevraagd.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
voor deze,

ir. C. Lever
Directeur Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Ons kenmerk
DGA-PAV/13150851

BM: 13150874

Uw kenmerk

Bijlage(n)

TCB publicaties gerelateerd aan dit advies:

Advies Vrijstelling scheurverbod grasland, A061(2010)

Advies Sluiten nutriëntenkringlopen, A059(2010)

Advies Ontwerp vrijstellingsregeling BGM extreme weersomstandigheden 2006 (TRC 2006/4526), S50(2006)

De commissieleden van de TCB zijn:

Mevr. A. Edelenbosch, voorzitter TCB, openbaar bestuur

Prof.dr. A.P. van Wezel, vicevoorzitter TCB, hoogleraar *Water Quality and Human Health* aan de faculteit Geowetenschappen van de Universiteit van Utrecht en hoofd kennisgroep waterkwaliteit en gezondheid, KWR *Watercycle Research Institute*, Nieuwegein

Prof.dr. M.A.P.A. Aerts, hoogleraar systeemecologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam en directeur van de afdeling Ecologische Wetenschappen van de VU

Prof.dr. J. Griffioen, bijzonder hoogleraar waterkwaliteitsbeheer aan de faculteit Geowetenschappen van de Universiteit Utrecht en onderzoeker milieugeochemie, Deltares, Utrecht

Prof.dr.ir. T. J. Heimovaara, hoogleraar *geo-environmental engineering*, Technische Universiteit Delft

Prof. dr. K. Kalbitz, hoogleraar *Earth Surface Science* aan het *Institute for Biodiversity and Ecosystem Dynamics* (IBED) van de Universiteit van Amsterdam

Dr.ir. J.J. Neeteson, manager business unit Agrosysteemkunde van Plant Research International, Wageningen UR

Prof. dr. A.M. de Roda Husman, hoogleraar *global changes* en milieuovertaagbare infectieziekten aan het *Institute of Risk Assessment Sciences* (IRAS) van de Universiteit van Utrecht en afdelingshoofd Milieu bij het RIVM, Bilthoven

Dr.ir. M.P.W. Sonneveld, universitair docent bodemgeografie en landschap aan de Wageningen Universiteit

Prof.dr. J.C.H.M. Vangronsveld, hoogleraar biologie en milieukunde aan de universiteit van Hasselt en directeur van het Centrum voor Milieukunde van de Universiteit Hasselt, België

Prof.dr. J.A. van Veen, hoogleraar microbiële ecologie, universiteit van Leiden en hoofd van de afdeling microbiële ecologie, Nederlands Instituut voor Ecologie, Wageningen

Drs. K. de Snoo, ministerieel vertegenwoordiger, directeur Duurzaamheid, Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Het secretariaat van de TCB:

Dr. J. van Wensem, algemeen secretaris/ directeur

Dr.ir. A.E. Boekhold, adviseur, tevens plaatsvervangend algemeen secretaris

Drs. J. Tuinstra, adviseur

Drs. M. ten Hove, adviseur

Drs. C.C.M. Gribling, adviseur

J.A. Oudshoorn, ondersteuner

Dit advies is opgesteld door Sandra Boekhold